

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«30» серпня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПОЛІТИЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини»

спеціалізація:

вид дисципліни: вибіркова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
«29» серпня 2023 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Комарова Тетяна Геннадіївна, доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Дмитро МИКОЛЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»
Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Євгенія СОЛОВИХ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року №1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політична глобалізація» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: сформувані знання з проблем політичної глобалізації як провідної тенденції розвитку сучасного світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 3 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК 9 – здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК 12 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 16 – здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

- формування наступних фахових компетентностей:

СК 2 – здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК 5 – здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав;

СК 12 – здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>За вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
5-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання

РН 13 – здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали;

РН 17 – розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності;

РН 24 – мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження проблем політичної глобалізації.

Тема 1. Динаміка формування глобальної якості світу та концептуальні засади дослідження процесів глобалізації.

Основні етапи формування глобальної якості світу та їхня специфіка. Глобальні процеси та еволюція предмету політичної науки. Інтеграція наук і проблема загальнонаукового синтезу у контексті дослідження процесів глобалізації. Глобалістика як система наукових знань.

Гуманістична традиція дослідження глобалізаційних процесів. Ідеї планетизму, пангуманізму, світової солідарності, якості життя, неогуманізму. Сучасні концепції глобальної еволюції Землі та виникнення біосфери. Біосферно-ноосферна теорія В.І. Вернадського. Феномен людини і концепція ноосфери П. Тейяра де Шардена. Гіпотеза Геї Дж. Лавлока. Соціально-філософські проблеми коеволуції людини і природи.

Концептуальні засади дослідження інформаційного етапу розвитку людства. Теоретичні аспекти дослідження політичної влади в інформаційному суспільстві. Діалектика інформаційно-комунікативної природи інформаційного суспільства та процесів глобалізації.

Тема 2. Загальна характеристика глобалізації, її вимірів, глобальних проблем сучасності. Політична глобалізація як складова глобалізаційних процесів: загальне та особливе.

Основні рівні, напрямки та специфіка глобалізаційних процесів. Визначення та сутність глобалізації. Сучасні інтерпретації витоків загострення глобальних проблем, їхня динаміка та класифікація. Політична глобалізація як складова глобалізаційних процесів: загальне та особливе. Взаємовплив політичної глобалізації та проявів глобалізації в економіці, культурі. Мультикультуралізм, глокалізація та нові культурні ідентичності. Глобальне моделювання як один із методів пізнання глобальних явищ. Римський клуб як ініціатор глобального моделювання.

Моделі глобального простору У. Бека та Г. Терборна. Концепції глобалізації Дж.Ю. Стігліца, Е. Гідденса та Л. Склера. «Гіперглобалізм» Ф. Фукуяма. Теорія «зіткнення цивілізацій» С. Гантінгтона. Трансформаційна теорія глобалізації (Дж. Розенау, Д. Хелд, А. Мак-Гру). Культура та глобалізація у Р. Робертсона. Особливості кризи гегемонії та варіанти подальшої еволюції сучасної капіталістичної світ-економіки.

Розділ 2. Інтерсоціальний вимір політичної глобалізації.

Тема 3. Політична глобалізація: суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.

Глобальний політичний процес: суб'єкт і структура. Всесвітні політичні інститути, нерівність розвитку і поліцентризм. Роль ТНК у світовій політиці. Роль «тіньової» економіки та політики у планетарній динаміці.

Національна держава на зламі тисячоліть. Значення глобальних перетворень для майбутнього національних держав. Криза державного суверенітету та проблема держав, що не склалися. Міжетнічні конфлікти та міграційні процеси у світі.

Політичне управління як глобальна проблема. Еволюція доктрин управління суспільством: від автократії до прямої демократії. Політична глобалізація у вимірі трансформацій політичних режимів сучасності. Індустріальне і постіндустріальне суспільство, інформаційний етап розвитку світу. Стратегічне управління: історія, теорія, порівняльний аналіз. Проблема неопатримоніалізму у контексті процесів політичної глобалізації.

Політична глобалізація крізь вимір проблеми політичної влади в інформаційному суспільстві. Поняття влади та її трансформація в інформаційному суспільстві. Віртуалізація політики. Нові важелі влади в концепціях Д. Белла, М. Фуко, Е. Тоффлера, М. Кастельса. Вплив

розповсюдження інформаційних технологій на трансформацію політичного режиму: демократизація та тоталітаризація. Політична комунікація в інформаційному суспільстві. Медіатизація політики. «Електронна демократія». Особливості реалізації концепції «електронного уряду». Нові методи впливу на масову свідомість: маніпуляція та інформаційні війни. Політичні та воєнні конфлікти в Інтернеті. Вплив інформатизації суспільства на процеси глобалізації.

Тема 4. Політична глобалізація і запобігання планетарній військовій катастрофі.

Протиріччя глобального політичного процесу та політика планетарної безпеки. Витоки війн. Природа і особливості сучасного мілітаризму. Гонка озброєнь в ієрархії глобальних проблем. Світова торгівля зброєю і політика роззброєння. Розвиток новітніх засобів озброєної боротьби і загроза біосферної воєнної катастрофи. Планетарні наслідки ядерного конфлікту; політичні аспекти запобігання ядерної та іншої планетарної катастрофи. Механізм післявоєнного регулювання світу та його радикальні трансформації у 1990-ті роки та сьогодні.

Війна та тероризм у контексті глобалізації. Проблеми війни у сучасних умовах. Загроза III-ї світової війни. «Гібридні війни» як новий різновид війни. Україна та «гібридна війна». Напрямки державної протидії поширенню «гібридної війни» та ефективного захисту та реалізації національних інтересів. Інформаційна війна у вимірі політичної глобалізації.

Тероризм у сучасному світі. Тероризм: поняття, витоки, різновиди. Основні характеристики міжнародного тероризму на сучасному етапі. Аль-Каїда та ІДІЛ («Ісламський халіфат»). Шляхи вирішення проблеми.

Специфіка міжнародних відносин в умовах глобалізації. Сучасні геополітичні реалії та основні підходи до майбутнього світового порядку. Роль міжнародних організацій в умовах глобалізації світу. Міжнародні організації і стратегія стійкого розвитку цивілізації. Україна в системі геополітичних координат. Криза міжнародної системи і міжнародний порядок. Співвідношення понять «міжнародний порядок» та «світовий порядок». Еволюція глобальної міжнародної, міждержавної системи. Загострення глобальних проблем та необхідність нового бачення світу у вимірі політичної глобалізації.

Тема 5. Природно-соціальний вимір політичної глобалізації. Ресурси Землі і політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної та продовольчої проблеми.

Екологічна безпека як імператив політичного розвитку. Природа екологічної кризи, наслідки, екологічна безпека, світовий досвід екополітики. Багатовекторність проблем подолання відсталості країн, що розвиваються. Сучасні інтерпретації навздогінного розвитку альтернативних моделей та неоднорідності країн, що розвиваються. Бідність як світова проблема. Зв'язок проблеми відсталості з іншими вимірами політичної глобалізації. Політика консервації відсталості як фактор дезінтеграції глобальної системи. Багатоваріантність розвитку і політика глобальної безпеки. Основні підходи до трактування «залежності».

Ресурсне підґрунтя низки регіональних і міжнародних конфліктів. Проблема наднаціонального регулювання використання ресурсів планети як загальнолюдського здобутку. Природа продовольчої кризи у країнах, що розвиваються, її соціальний зміст та політичні наслідки. Масовий пауперизм і проблема ліквідації голоду. Поняття глобальної продовольчої безпеки. НТП у виробництві продовольства: перспективи, виклики (хімія, біотехнології та забезпечення людства їжею).

Перспективні проблеми політичної глобалізації. Світовий океан і збалансованість життя. Міжнародне співробітництво у вирішенні проблем світового океану та засвоєння Арктики і Антарктики. Космос і проблема відкритості космічного простору.

Розділ 3. Політична глобалізація у вимірі антропосоціальних проблем сучасності.

Тема 6. Соціальна нерівність як глобальна проблема: економічний, гендерний, расово-етнічний та релігійний виміри.

«Світові розколи» та «зіткнення цивілізацій». Дискримінація та «пастки толерантності». Радикалізм, екстремізм. Ціннісна криза. Клерикалізація та архаїзація суспільної свідомості.

Етноси між глобалізацією та автентичністю. Феномен етносу у постіндустріальному суспільстві. Етнічні міграції: міфи і реалії. Ефект чайна-тауну. Етнічне у постмодерній культурі.

Проблеми міжконфесійних взаємин та небезпека релігійних конфліктів у сучасному світі. Глобальна демографічна проблема людства та шляхи її політичного розв'язання. Здоров'я людини у політиці планетарної безпеки.

Тема 7. Проблема людини та політичні аспекти становлення глобального інформаційного середовища.

Політична глобалізація з точки зору філософської антропології. Поняття «глобальної інформаційної революції». Антропологічні виклики інформаційної цивілізації. Адаптація та соціалізація людини в інформаційному суспільстві. Ідентичність особистості в суспільстві інтернет-комунікацій. Проблеми адаптації людини до глобального середовища, що стрімко змінюється. Маніпуляція свідомістю людини в системі віртуальної реальності. Людський вимір глобального загальнокультурного процесу. Інформмонополізм, медіакратія, політичне маніпулювання. Інформаційні війни. Зростання ролі ЗМІ та ЗМК у політиці в умовах глобалізації.

Особистість і суспільство. Інформаційна безпека і свобода особистості в умовах становлення інформаційного суспільства. Нова система цінностей. Оновлений гуманізм. Всесвітнє телебачення, відеоіндустрія та комунікаційні ТНК, штучний інтелект у векторі політичної глобалізації. Проблема людської безпеки та державний суверенітет.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Ус ьог о	у тому числі					У с ь о г о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження проблем політичної глобалізації.												
Тема 1. Динаміка формування глобальної якості світу та концептуальні засади дослідження процесів глобалізації.	16	4	4			8						
Тема 2. Загальна характеристика глобалізації, її вимірів, глобальних проблем сучасності. Політична глобалізація як складова глобалізаційних процесів: загальне та особливе.	16	4	4			8						
Разом за розділом 1	32	8	8			12						

Розділ 2. Інтерсоціальний вимір політичної глобалізації.												
Тема 3. Політична глобалізація: суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.	20	6	6			8						
Тема 4. Політична глобалізація і запобігання планетарній військовій катастрофі.	22	6	6			10						
Тема 5. Природно-соціальний вимір політичної глобалізації. Ресурси Землі і політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної та продовольчої проблеми	16	4	4			8						
Разом за розділом 2	58	16	16			12						
Розділ 3. Політична глобалізація у вимірі антропосоціальних проблем сучасності.												
Тема 6. Соціальна нерівність як глобальна проблема: економічний, гендерний, расово-етнічний та релігійний виміри.	16	4	4			8						
Тема 7. Проблема людини та політичні аспекти становлення глобального інформаційного середовища.	14	4	4			6						
Разом за розділом 3	30	8	8			10						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		для денної форми навчання	для заочної форми навчання
1	Динаміка формування глобальної якості світу та концептуальні засади дослідження процесів глобалізації.	4	
2	Загальна характеристика глобалізації, її вимірів, глобальних проблем сучасності. Політична глобалізація як складова глобалізаційних процесів: загальне та особливе.	4	
3	Політична глобалізація: суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.	6	
4	Політична глобалізація і запобігання планетарній військовій катастрофі.	6	
5	Природно-соціальний вимір політичної глобалізації. Ресурси Землі і політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної та продовольчої проблеми	4	
6	Соціальна нерівність як глобальна проблема: економічний, гендерний, расово-етнічний та релігійний виміри.	4	
7	Проблема людини та політичні аспекти становлення глобального інформаційного середовища.	4	
	Разом	32	

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		для денної форми навчання	для заочної форми навчання
1	Проаналізувати виникнення гуманістичної традиції та дослідження планетарних загальнолюдських проблем. Схарактеризувати динаміку формування глобальної якості світу, визначити концептуальні засади дослідження процесів глобалізації. <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань.	8	
2	За допомогою рекомендованої літератури дати загальну характеристику глобальних проблем сучасності, визначити специфіку політичної глобалізації. <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань, написати есе за темою.	8	
3	Обґрунтувати головні геополітичні проблеми людства. <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати доповідь (презентацію) за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань.	8	
4	Звернувшись до літературних джерел, з'ясувати, у чому полягає глобальний політичний процес і які можливі шляхи запобігання планетарній військовій катастрофі <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати доповідь (презентацію) за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань.	10	
5	Розглянути питання про ресурси Землі у вимірі політичної глобалізації та визначити політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної та продовольчої проблеми <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати доповідь (презентацію) за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань.	8	
6	Розглянути питання соціальної нерівності як проблеми політичної глобалізації крізь призму економічного, гендерного, расово-етнічного та релігійного вимірів. <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати інформаційні повідомлення за питаннями теми практичного заняття, відповісти на запитання для контролю знань, написати есе за темою на вибір.	8	
7	Схарактеризувати проблему людини та політичні аспекти становлення глобального інформаційного середовища. Розглянути питання інформаційної безпеки і свободи особистості в умовах становлення інформаційного суспільства. <i>Завдання:</i> розглянути лекційний матеріал та наукову літературу з цієї теми, підготувати інформаційні	6	

	повідомлення за питаннями теми практичного заняття, відповіді на запитання для контролю знань.		
	Разом	56	

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Матриця відповідності освітнього компонента **ВБ2. «Політична глобалізація»**, методів навчання та форм оцінювання, які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою **«Міжнародні відносини»**.

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН 13 – здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали;	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний, навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова залікова робота
РН 17 – розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності;		
РН 24 – мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.		

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях, есе та аналізу кейсів.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у письмовій формі у вигляді залікової роботи (максимальна сума балів за залікову роботу складає 40 балів). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти залік в письмовій формі (підготовка

залікового есе, за яке максимально можна отримати 40 балів) дистанційно на платформі Google meet, Google classroom.

8. Схема нарахування балів

9. Поточний контроль та самостійна робота							Разом	Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60	40	100
10	5	5	10	10	10	10			

T1, T2 ... – теми розділів.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів, написання есе та тестового контролю із задалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категоріальний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 5 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Загальна максимальна сума балів за роботу в семестрі складає **60** балів.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Усне опитування / навчальна дискусія за питаннями практичного заняття	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Тестування	За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,1 бала.	0,1–1
Дискусія	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки.	2

	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Підготовка та захист презентацій доповідей	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей. демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки, обґрунтовувати власну позицію.	2
	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її розкриття, окремі вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки.	1
Виконання та захист творчого завдання (есе)	Змістовна відповідність есе обраній темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація систематизованих та глибоких знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із запропонованими джерелами.	3
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її розкриття, окремі несуттєві вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація систематизованих знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	2
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її неповне розкриття, окремі суттєві вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	1
Підсумковий контроль	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	35-40
	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання,	29-34

вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	
Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.	18-28
Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	10-17
Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.	0-9

Максимальна сума балів за залік складає **40**.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100** балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Авксентьєва (Комарова) Т. Г. Політика і влада в інформаційну епоху: український контекст (моногр.) -Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 324 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» для студентів усіх спеціальностей / Упоряд.: Т. Г. Комарова, Л. А. Тихонова. Харків: ХНУРЕ, 2020. 76с.
3. Штанько В.І., Тихонова Л.А., Комарова Т.Г. та ін. Глобальні виклики в цифрову епоху: вектори філософського осмислення. Монографія / Харків: ХНУРЕ, 2019. 184 с.
4. Штанько В.І., Жидкова О.О., Турута О.В. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: Навч. посібник / В.І.Штанько. – Харків: ХНУРЕ, 2020 – 176 с.
5. Авксентьєва Т. Г. (Комарова),Тихонова Л. А. Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Політичні проблеми сучасного суспільства». Х.:ХНУРЕ, 2016. 28 с.
6. Комарова Т. Г. Людина і політика в інформаційну епоху. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»*. 2017. Вип. 32. С. 13-19.
7. Комарова Т. Г. Влада та політична стабільність в умовах змін інформаційної епохи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»*. 2018. Вип. 34. С. 16-22.

Допоміжна література

8. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. Київ: Наш формат. 2020. 520 с.
9. Аджемоглу, Д., Робінсон. Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства і бідності. Київ: Наш формат. 2016. 440 с.
10. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія. Київ: Ніка-Центр. 2011. 408 с.
11. Бортніков В. І. Політична участь і демократія: українські реалії: моногр. Луцьк : Вежа, 2007. 524 с
12. Бріньолфссон Е., Макафі Е. Друга епоха машин. Робота, прогрес та процвітання в часи надзвичайних технологій. Київ: FUND. 2016. 232 с.
13. Вінникова Н. Політичні рішення в епоху постдемократії. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. 2019. 426 с.
14. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації. Київ: ППС-2002. 2007. 436 с.
15. Жарков Я. М. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: підручник. Київ : Київ. ун-т, 2008. 256 с.
16. Зернецька О., Зернецький П. Трансформації віртуального простору та парадигми впливу мас-медійних дискурсів. *Політичний менеджмент*. 2005. № 3(12). С. 100–107.
17. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Нова обкл. Київ: Наш формат. 2019. 320 с.
18. Комарова Т. Г. Особенности реализации власти в информационную эпоху: неравенство, свобода, справедливость / *The European Journal of Humanities and Social Sciences*. Vienna, Austria, 2020. № 2. P.136-140.
19. Komarova T. G. Challenges of Identity in the Information Epoch: Global VS Local // *The European Journal of Law and Political Sciences*. Vienna, Austria, 2020. № 1. P.54-57.
20. Комарова Т. Тоталітаризм як соціокультурний феномен в інформаційну епоху / *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Vol. 7. Iss. 2. P. 107-112.
21. Комарова Т. Ціннісні смисли суспільного порозуміння в Україні / *ГРАНІ*. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2020. Том 23. №1-2. С. 67-72.
22. Курбан О. Інформаційні війни у соціальних онлайн-мережах. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 392 с.
23. Мейсон П. Посткапіталізм. Путівник у наше майбутнє. Київ: Наш формат. 2019. 360 с.
24. Младьонова О. Д. Інформаційна безпека як складова національної безпеки України. *Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна*. Серія «Питання політології». 2017. № 31. С. 87–92.
25. Фергюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки. Київ: Наш формат. 2020. 144 с.
26. Фисун А.А. Демократия, неопатримониализм и глобальные трансформации /А. А. Фисун. – Харьков: Константа, 2006. 352 с.
27. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас змінює світ. Київ: Наш формат. 2018. 432.
28. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат. 2019. 608 с.
29. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ: Основи. 2019. 376 с.
30. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля. 2019. 416 с.
31. Шмідт Е., Коен Д. Новий цифровий світ. Київ: Наш формат. 2015. 368 с.
32. Anthimos A. T. Cybernetics, Warfare and Discourse: The Cybernetisation of Warfare In Britain / Palgrave Macmillan, 2017. 462 p.
33. Baez B., Conway M., Caverty M. D., Herrera G. L., Krishna-Hensel S. F., Victor Mauer, J.P. Singh V. M., J.P., Suter M.. Power and Security in the Information Age. Burlington: Ashgate Publishing Company, 2007. 182 с. :
34. Castells M. The rise of the network society. The information age: economy, society and culture. Wiley-Blackwel, 2009. Vol. I. 597 p.

35. Crouch C. The Globalization backlash. UK, Cambridge. Polity. John Wiley & Sons. 2018.
36. Denning D. E. Information warfare and Security. New York : ACM Press, 1999. 157 p.
37. Fisun O., Vinnykova N. De-etatization of state sovereignty and the formation of Global Maidan. *Ideology and Politics Journal*. 2021. Vol. 1 (17). P. 72–86.
38. Fletcher T. The Naked Diplomat: Understanding Power and Politics in the Digital Age. London: William Collins, 2017. – 336 с.
39. Hood Ch., Margetts H. The Tools of Government in the Information Age. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007. – 236 с.
40. Masuda Y. The Information society as Postindustrial Society. Washington: World Future Society, 1983. 171 p.
41. Michael E. Whitman, Herbert J. Mattord. Principles of Information Security. Cengage Learning, 2014. 722 p.
42. Stocchetti M. Images and Power in the Digital Age: The political role of digital visibility. Arcada Working Papers, 2014. – 18 с. :
43. Taylor O. Disruptive Power: The Crisis of the State in the Digital Age. Oxford: Oxford University Press, 2015. – 264 с.
44. Vinnykova N. Risks of political non-decision-making (applications to Ukraine). *Politicus*. 2020. № 5. P. 35–43.
45. Youngs G. Global Political Economy in the Information Age. Abingdon: Routledge, 2007. 208 с. :

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Електронні адреси державних органів влади в Україні

<http://www.president.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Президента України
<http://rada.gov.ua> – Офіційне Інтернет-представництво Верховної Ради України
<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал

Електронні адреси міжнародних організацій і об'єднань

<http://www.uia.org> – Представництва міжнародних організацій у мережі Інтернет.
<http://www.un.org> – Офіційне Інтернет-представництво ООН
<http://www.nato.int> – Офіційне Інтернет-представництво НАТО
<http://hub.coe.int> – Офіційне Інтернет-представництво Ради Європи
<http://www.osce.org> – Офіційне Інтернет-представництво Організації з безпеки і співробітництва в Європі
<http://www.bilderbergmeetings.org> – Офіційне Інтернет-представництво Більдерберзького Клубу
<http://www.clubofrome.org> – Офіційне Інтернет-представництво Римського клубу
<http://www.world-governance.org> – Офіційне Інтернет-представництво Форуму Нового Світового Урядування
Програма Розвитку ООН <http://www.undp.org/>
Програма розвитку ООН в Україні <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html>.
Всесвітня організація охорони здоров'я <http://who.int/ru/>.
Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ <http://www.unicef.org/ceecis/ru/>.
Програма ООН-жінки <http://www.unwomen.org/en>.
Програма ООН з довкілля <http://www.unep.org/russian/>.
Фонд ООН з народонаселення <http://www.unfpa.org/>.
Світовий банк <http://www.worldbank.org/eca/russian/>.
Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org/external/russian/>.
ЮНЕСКО <http://en.unesco.org/>.

Міжнародні неурядові організації, що займаються вивченням глобальних проблем:

Римський Клуб <https://www.clubofrome.org/>.
Freedom House <https://freedomhouse.org>, www.freedomhouse.org.ua.
Transparency International <https://www.transparency.org/>
Amnesty International <https://www.amnesty.org/>, amnesty.org.ua/
GreenPeace www.greenpeace.org

Електронні адреси науково-дослідних установ і аналітичних центрів

<http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України
<http://www.uiip.org.ua> - Український інститут міжнародної політики
<http://iwrp.org.ua/ukr/> - Інститут світової політики
<http://www.ier.com.ua> - Інститут економічних досліджень та політичних консультацій -
<http://www.niss.gov.ua/catalogue/30/> – Науково-аналітичний збірник Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України «Стратегічні пріоритети»
<http://www.grani.org.ua> – Науково-теоретичний і громадсько-політичний Альманах «Грані»
<http://www.gileya.org> – Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник»
<http://politicus.od.ua> – Науковий журнал «Politicus»
<http://www.foreignaffairs.com> – «Foreign Affairs» – the leading magazine for analysis and debate of foreign policy, economics and global affairs.
<http://jia.sipa.columbia.edu> – Journal of International Affairs
<http://www.princeton.edu/jpia> – Journal of Public and International Affairs
<http://jwsr.ucr.edu/index.php> – Journal of World Systems Research
<http://www.pewresearch.org> – PewResearchCenter
<http://www.worldvaluessurvey.org> – World Values Survey
<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm> - Eurobarometer
<http://www.afrobarometer.org> – Afrobarometer
<http://www.afrobarometer.org> - Asianbarometer
<http://www.worldometers.info> –World Population Clock

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Google meet проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Google meet практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% лекційних та практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен у письмовій формі дистанційно на платформі Google Classroom.